Algemene beschouwingen
Programmabegroting 2027
12 november 2026

PRO NIEUWEGEIN

Een solidaire stad

Voorzitter, collega's en inwoners van Nieuwegein, hier in de zaal en thuis. Welkom!

Vandaag ligt de vraag voor wat voor stad we met elkaar willen zijn. De uitdagingen zijn namelijk groot. Inwoners hebben moeite om met hun inkomen het einde van de maand te halen en kunnen geen betaalbare woningen vinden. De aarde warmt op en hete zomers zorgen steeds vaker voor hittestress. De energietransitie vraagt om ambitie. Vrouwen en meisjes kunnen nog steeds niet altijd veilig over straat. En we zien extreemrechts oprukken in onze samenleving.

Politiek die keuzes durft te maken, vraagt om **daadkracht** en om een **duidelijke visie** waar je met de samenleving naartoe wilt. Het vraagt ook om het belang van de stad boven het partijbelang te stellen. Soms betekent dat dat je moet durven zeggen dat iets niet kan of niet lukt.

Onze stad heeft behoefte aan een gemeentebestuur dat stabiliteit uitstraalt. Inwoners en organisaties moeten erop kunnen vertrouwen dat gemaakte afspraken worden nagekomen en genomen besluiten niet zomaar worden teruggedraaid.

Voorzitter,

Allereerst wil ik het college complimenteren met de uitwerking van de **3-30-300** streefwaarden: iedere inwoner ziet vanuit de woning **drie bomen**, iedere buurt heeft minimaal **30 procent boomkronen** en alle inwoners hebben binnen **300 meter toegang tot een park**. Het vergroenen van onze stad draagt bij aan een gezonde leefomgeving en biedt ruimte aan dieren en planten. Bovendien helpt vergroening tegen hittestress en het voor verkoeling op hete dagen. Een natuurlijke airco dus. Met de middelen die het college deze bestuursperiode beschikbaar heeft gesteld, kunnen we stappen zetten. *PRO vraagt zich wel af of het college verwacht dat deze ambitie met de begrote middelen in de praktijk volledig kan worden uitgevoerd, of dat daarvoor uiteindelijk meer nodig is.*

We zien de frustratie in de stad over de vele bijplaatsingen van zwerfafval en grofvuil de afgelopen jaren toenemen. Die frustratie leeft ook bij PRO. Het is belangrijk dat onze stad schoon blijft en dat afval goed wordt gescheiden. Het **Grondstoffeninzamelplan** dat afliep in 2024 is verlengd tot 2026, maar de evaluatie blijkt nu pas te zijn gestart. Het is goed om te horen dat de wethouder de urgentie nu ook inziet en in januari een bijeenkomst organiseert op de gemeentewerf met de gemeenteraad en RMN. *Wij zijn benieuwd of daarbij ook de pilot voor het openstellen van ondergrondse containers zonder afvalpas wordt meegenomen, evenals de zondagsopening van de milieustraat.*

In Nieuwegein bouwen we door. We zien de skyline van City de lucht in gaan, Rijnhuizen verandert steeds meer in een woonwijk en de plannen voor Groot Merwede gaan in hoog tempo verder. Tegelijkertijd blijft de situatie schrijnend voor inwoners die op zoek zijn naar een betaalbare woning. De wachttijd voor een sociale huurwoning is opgelopen tot 13,3 jaar en de

bouw van woningen in het lage middenhuur blijft achter. Doordat er onvoldoende aanbod is, blijven mensen letterlijk en figuurlijk stilstaan. Starters kunnen het huis niet uit of geen gezin starten, terwijl ouderen geen geschikte woning kunnen vinden om naartoe door te stromen.

Als het aan PRO ligt, pakken we door. We kiezen voor *40 procent sociale huur* bij nieuwbouwprojecten en onderzoeken welke mogelijkheden we als gemeente hebben om woningcorporaties tegemoet te komen bij de bouw van woningen in het lage middenhuursegment.

De plannen voor Groot Merwede gaan ondertussen verder, maar de financiering van de tramlijn blijft onzeker. We horen daarom graag van het college wat het uiterste moment is, het zogenoemde **go/no-go-moment**, waarop moet worden vastgesteld dat we zonder zekerheid over de tramlijn niet langer met de huidige plannen kunnen doorgaan en moeten bijsturen.

Bij nieuwe plannen voor de inrichting van onze stad, maar zeker ook bij de bestaande inrichting, is het van belang dat de ervaringen van vrouwen en meisjes standaard worden meegenomen. Zij weten als geen ander hoe het is om zich 's avonds te moeten verplaatsen via onverlichte of onveilige routes. Om die reden dienen we samen met verschillende partijen de motie **'Meldpunt (sociaal) onveilige plekken'** in. Daarmee verzoeken we het college om een laagdrempelige mogelijkheid te creëren om onveilige plekken te melden en hier met een gerichte communicatiecampagne aandacht voor te vragen.

Voorzitter,

De problemen bij Samen Veilig Midden-Nederland baren ons ernstige zorgen. Het is van groot belang dat kwetsbare slachtoffers die te maken hebben met onveilige situaties ergens terechtkunnen en daar goed worden geholpen. Het kost vaak veel *tijd en moed om de drempel over te gaan en hulp te vragen*. De afgelopen weken zien en horen we steeds meer signalen dat het binnen deze organisatie niet goed gaat. Er is een achterstand bij het verwerken van meldingen, jongeren uit onze regio zijn illegaal in Spanje geplaatst, er zijn mishandelingen gemeld bij plaatsingen en er wordt veelvuldig doorverwezen naar zusterbedrijven.

Deze fouten binnen de jeugdbescherming leggen het falen van het systeem en het gebrek aan toezicht pijnlijk bloot. *Hoe gaat de wethouder met de regio scherper toezicht houden en de problemen richting het rijk aankaarten? Wij zijn ook benieuwd hoe de andere partijen tegen deze problemen aankijken*.

Voorzitter, **de kracht van onze stad zit bij de helden voor de klas.**

Leraren moeten weer gewoon les kunnen geven, zonder voortdurend met allerlei bijzaken bezig te zijn en zonder les te hoeven geven in lokalen die te koud of juist te heet zijn. De afgelopen jaren is in samenspraak met de schoolbesturen een *integraal huisvestingsplan* opgesteld, met een afschrijvingstermijn van 40 jaar. In de programmabegroting wordt nu voorgesteld om deze termijn te verhogen, zonder een goede inhoudelijke onderbouwing. Het Integraal Huisvestingsplan is pas een jaar geleden zorgvuldig door de gemeenteraad vastgesteld. Daarmee hebben we het belang van goede huisvesting voor nu én in de toekomst wederom benadrukt.

Schoolbesturen en andere betrokkenen moeten erop kunnen vertrouwen dat afspraken met de gemeente worden nagekomen en dat de gemeente niet binnen een jaar de afspraken in de prullenbak gooit. De gemeente moet een **betrouwbare partner** zijn.

Om die reden dienen we samen met de ChristenUnie het amendement **Onderwijshuisvesting** in, waarmee we voorstellen deze termijn niet te verhogen naar 50 jaar.

In de vorige bestuursperiode hebben we een start gemaakt met de brugfunctionaris. Inmiddels zijn op verschillende scholen in onze stad brugfunctionarissen actief en horen we terug dat hun inzet als uitermate waardevol wordt ervaren. Vanaf 2029 komen structurele middelen beschikbaar, maar het is nog onduidelijk of alle scholen daarop een beroep kunnen doen. Dat brengt onzekerheid met zich mee, terwijl scholen juist behoefte hebben aan zekerheid. Het is niet duidelijk op welke wijze scholen aanspraak kunnen maken op deze bijdrage en of de middelen beschikbaar zijn voor alle scholen of slechts voor een deel daarvan.

We vragen de wethouder daarom te onderzoeken of de continuïteit van de huidige inzet vanaf 2029 onder druk komt te staan. Ook vragen we om na te gaan welke scholen een beroep kunnen doen op de beschikbare middelen en, als dat nodig blijkt, op zoek te gaan naar alternatieve structurele financiering. Zo kunnen we **scholen en brugfunctionarissen de zekerheid bieden** die zij nodig hebben. *Kan de wethouder hier een toezegging op geven?*

Ook jongerenwerkers zijn actief op scholen om op een laagdrempelige manier contact te leggen met jongeren. Plein 34 heeft inmiddels de 5.000ste bezoeker mogen verwelkomen en jongeren weten deze plek goed te vinden. Jongerenwerk is een belangrijk onderdeel van de sociale basis van onze stad. Jongerenwerkers leggen laagdrempelig contact met de volgende generatie en weten vaak goed wat er onder jongeren speelt. PRO denkt dat we jongerenwerk nog beter preventief kunnen inzetten in de leefwereld van jongeren. Niet alleen bij Plein 34 of op scholen, maar juist ook op straat, overdag én in de avond niet alleen in de centrale as, maar door heel Nieuwegein. Er wordt een bedrag van 442.000 euro doorgeschoven naar 2027 vanwege capaciteitsproblemen.

We horen graag van de wethouder wat hiervan de reden en de onderbouwing is. Samen met de ChristenUnie, De Unie en Ieders Belang dienen we de **motie Jongerenwerkers zijn de ogen en oren op straat** in. Daarmee vragen we het college in kaart te brengen hoe jongerenwerk momenteel wordt ingezet, hoeveel jongerenwerkers daadwerkelijk op straat aanwezig zijn en of de beschikbare middelen binnen de post Jongerenwerk voldoende zijn.

Voorzitter,

De bibliotheek en onze sportverenigingen zijn eveneens belangrijke onderdelen van de sociale basis van Nieuwegein. De afgelopen periode horen we steeds vaker van inwoners, jong en oud, dat zij het jammer vinden dat de bibliotheek op zondag gesloten is, terwijl de rest van City wel open is. Ouders willen op hun vrije zondag graag samen met hun kinderen een boek uitzoeken. Studenten zoeken juist een rustige plek om te studeren. Dit onderwerp is eerder aan de orde geweest, maar nooit echt goed onderzocht. Daarom verzoeken we het college samen met andere partijen, via de motie **Zondagsopening bibliotheek**, om de haalbaarheid hiervan zorgvuldig te onderzoeken en concrete scenario's aan de gemeenteraad voor te leggen.

Op dit moment staan kinderen buitenspel door de wachtlijsten bij sportverenigingen. Bij SV Parkhout staan momenteel 200 kinderen op de wachtlijst. Dit aantal is niet verder toegenomen, omdat de wachtlijst inmiddels is gesloten. Het is onwenselijk dat kinderen niet kunnen sporten als zij dat graag willen. Sporten is niet alleen goed voor hun gezondheid, maar heeft ook een belangrijke maatschappelijke en sociale waarde. *Samen met het CDA, de ChristenUnie en de VVD verzoeken we het college daarom om samen met SV Parkhout naar een oplossing te zoeken*. Daarnaast vragen we om de capaciteitsbehoefte van alle sportverenigingen in Nieuwegein in kaart te brengen.

Voorzitter,

Dan komen we bij het plan voor twee uur gratis parkeren in de parkeergarages.

In de technische beantwoording lezen we dat de gederfde inkomsten momenteel worden geraamd op 2,3 miljoen euro per jaar. Voor een pilot van drie jaar gaat het dus om een bedrag van 6,9 miljoen euro. Daarbij is nog niet duidelijk wat de andere betrokken partijen willen en kunnen bijdragen. Daarnaast lezen we dat het college na afronding van het onderzoek een definitief besluit neemt. **Zoals het voorstel nu in de begroting is opgenomen, is dat wat PRO betreft echt onvoldoende.**

De gemeenteraad wordt gevraagd een **blanco cheque** mee te geven, zonder dat de financiële gevolgen helder zijn en op welke wijze wordt gezorgd voor dekking. Dat past een college niet. De raad is kaderstellend en heeft het budgetrecht. De gemeenteraad kan die rol op dit moment niet goed vervullen, omdat niet duidelijk is wat het voorstel uiteindelijk gaat kosten.

Het gaat hier om publiek geld. Geld dat we maar één keer kunnen uitgeven. Daarover moet de gemeenteraad een weloverwogen keuze kunnen maken.

Om die reden dienen we samen met de Christen Unie een amendement in waarmee een beslispunt wordt toegevoegd. Het college moet eerst met een goed onderbouwd raadsvoorstel komen, waarna de gemeenteraad een besluit neemt. In dat voorstel moeten de kosten en de verwachte effecten volledig in beeld zijn.

Voorzitter, ik rond af.

PRO blijft zich inzetten voor een **groen, sociaal en eerlijk Nieuwegein**. Een stad waarin iedereen zichzelf mag en kan zijn. Een stad waarin we blijven kiezen voor de meest kwetsbaren in onze samenleving en waar we solidair zijn met elkaar.

Dank u wel.